

En konstvandring på Reimersholme.

Av Lasse Öhrlund

En vandring bland alla konstverk och minnesmärken på Reimersholme är nog bland den vackraste och mest lättillgängliga promenad man kan göra i Stockholm. Här finns det många konstverk och vackra promenadvägar, ja hela ön är som ett konstverk i sig. Här är det helt fritt från trafikbuller och annat oväsen, dessutom är det mycket natur och vackra utsikter var man än går.

1. Vi börjar vår vandring nere vid bron och går en kort bit på Reimersholmsgatan till Anders Reimers väg, där viker vi av till höger in genom valvet – och vips – där inne i parken bredvid **Anders Reimers malmgård** står det första konstverk vi ska besöka.

Kvinnostatyn ”Efter badet”

av **Nils Sjögren från 1944**, beställd av HSB för att smycka det nya bostadsområdet på Reimersholme. Det är samme Nils Sjögren som gjort statyn **Systrarna** på Mosebacke torg (de två systrar som dränkte sig i Hammarby sjö 1911) Det finns ytterligare en staty i Stockholm/Västertorp som också heter **Efter badet**, men den är gjord av Pye Engström 1971-76 och tillverkad i kalksten.

Efter badet på Reimersholme är tillverkad i **Stengöt**, även kallat *konststensbetong*, *konststen* och *konstbetong*, är en finbetong som framställs av olika slags krossade bergarter i flera färger, till exempel marmorkross, med vit eller färgad cement som bindemedel.

Stengötens yta kan bearbetas när cementen hårdnat och användas som golvplattor eller fasadbeklädnad och som material för skulpturer och prydnadsföremål.

Nils Axel Gustav Sjögren föddes 1894 i Stockholm och avled 1952 i Saltsjöbaden, han var verksam som skulptör, målare och tecknare. Han började med att studerade konst på kvällstid på Carl Wilhelmssons Målarskola, efter studenten studerade han konsthistoria och klassisk arkeologi i Uppsala. 1919 studerade han konst vid Académie de la Grande Chaumiére i Frankrike, gjorde även många studieresor i Tyskland, Holland, Belgien, Italien, England,, samt Jugoslavien. Tjänstgjorde som Professor vid Konsthögskolan 1932 – 1941. Nils Sjögren har gjort flera statyer, fontäner och brunnar i många städer i södra och mellersta Sverige.

2. Vi fortsätter promenaden ut till höger upp för Reimersholmsgatan, vid nr 37 går vi in och ner mot Konsumtorget/COOP-torget.

Först så stöter vi på **träskulpturen ”Sittande kvinna” gjord av Timo Solin i Ek.**

Konstigt nog så hittar jag inga uppgifter om just det här konstverket som älskas av både barn och vuxna. Barnen älskar att klättra på statyn – särskilt då på rumpan, vi vuxna tycker om formerna, färgen och ytan, dessutom så föreställer den en kvinna med mycket vackra former.

Timo Solin föddes i Tammerfors, Finland 1947, flyttade till Sverige 1972. Timo Solin är skulptör och målare, autodidakt, efter flytten till Sverige började han måla, men övergick till att göra skulpturer 1980. Han började med stora svällande kvinnostatyer i trä, men övergick efter några år till att klippa ut kvinnofigurer i plåt – vrida dessa i tredimensionella rörelser och rytmiska former.

Mest uppmärksammas för sin konst har Timo Solin blivit utomlands där han har haft utställningar och deltagit i tävlingar med stor framgång. Länder där han har ställt ut och tävlat i är, Spanien, Frankrike, Tyskland, Mexiko, USA, Japan. I Sverige har hans konst inköpts av SAS i Stockholm, HSB, Umeå stad, Upplands Bro kommun, m.fl.

3. Vi fortsätter ner för trapporna och hamnar då framför

Reliefer ”Brudvalsens” av Sven Lundqvist.

Det är samma Sven Lundqvist som gjort den mycket omtyckta skulpturen ”**Tungvikarna**” på Gästorget i Gamla Stan, samt ”**Tidningsläsarna**” vid S:t Eriks sjukhus.

Reliefen ”Brudvalsens” är en gåva från HSB/Walanderska Konstfonden till Brf. Bränneriet för visat konstantintresse. Reliefen sitter på husväggen vid nr 37

Sven Lundqvist född 1918 i Storvik avled 2010, var skulptör och tecknare.

Han studerade vid Tekniska skolan (sedermera omdöpt till Slöjdskolan) 1935-37, Konsthögskolan 1941-46 (omdöpt senare till Konstfack). Sitt genombrott fick Sven Lundqvist 1954 vid Vårsalongen i Stockholm, han gjorde studieresor till Italien, Grekland och Egypten. Han är känd för sina realistiska reliefer i brons och terrakotta, samt monumentala stensulpturer.

Bland hans verk kan nämnas förutom de jag tidigare nämnt, Bronsporten på Hantverkargatan 29 i Stockholm, utsmyckningen av Konsumkontoret vid Magnus Ladulåsgatan, Torgbrunnar o skulpturer i Helsingborg, Jönköping, Borås, Eskilstuna, Säffle, Bergshamra C, Solna, Lidingö, Linköping m.fl. Sven Lundqvist är även känd som tidningstecknare och bokillustratör.

4. Nu går vi tillbaka uppför trapporna och ut på **Reimersholmsgatan**, vi går till vänster en liten bit och går in till höger på **Pokalvägen**. En bit upp i backen på grässlätten ser vi

Bronsskulpturen ”Diana” av Otto Strandman,

statyn är tillverkad **1923** men restes på sin nuvarande plats **1944**. Det går inte att hitta någon speciell information om just den här statyn eftersom konstverk föreställande Diana finns ”hur många som helst” Världen över.

Otto Strandman föddes i Göteborg 1871, avled i Stockholm 1960.

Han var Skulptör, målare, tecknare, grafiker och konsthantverkare. Efter studenten påbörjade Otto Strandman konststudier 1889 vid Slöjdföreningens skola i Göteborg, Konstakademin 1891-95, Vid akademien belönades han med Kungliga medaljen 1895 samt ett antal större och mindre stipendier som gjorde det möjligt för honom att resa till Frankrike, Spanien, Italien, och Nordafrika och fortsätta sin utbildning.

Hans skulpturer finns på Operacaféet i Stockholm, i Malmö, Umeå, och Tartu i Estland, han har också utfört reliefer vid ett kapell i Lützen, Sturepalatset i Stockholm samt ett krucifix i en kyrka i Umeå. Han finns även representerad på Nationalmuseet i Stockholm, Museum i Norrköping, Västerås och Trelleborg.

5. Vi fortsätter vår vandring vidare **uppför Pokalvägen** och ser då till slut något som absolut inte är ett konstverk, utan ett

Coldinukors uppsatt av Coldinuorden 1790.

Korset är inget konstverk utan **kristet sjömärke** som sätts upp runt om i Världen, det är en gammaltradition som lever kvar ända sedan 1400-talets Europa. Coldinuorden infördes till Sverige via Frankrike och England år 1755. Arla Coldin som Stockholmslogen heter grundades 1765.

Korset på Reimersholme restes vid en ceremoni och festligheter 1790, **Anders Reimers** var den som bjöd in till kalaset, korset står på öns högsta punkt. Det byttes ut ett nytt 1810 och 1947 med nya festligheter.

6. Vi går nu tillbaka ner till **Reimersholmsvägen**, försätter den till höger en liten bit till 66:ans buss vändhållplats.

I mitten av vändplanen i ett Rhododendronbuskage, där står plötsligt det 6:e konstverket mitt bland buskarna,

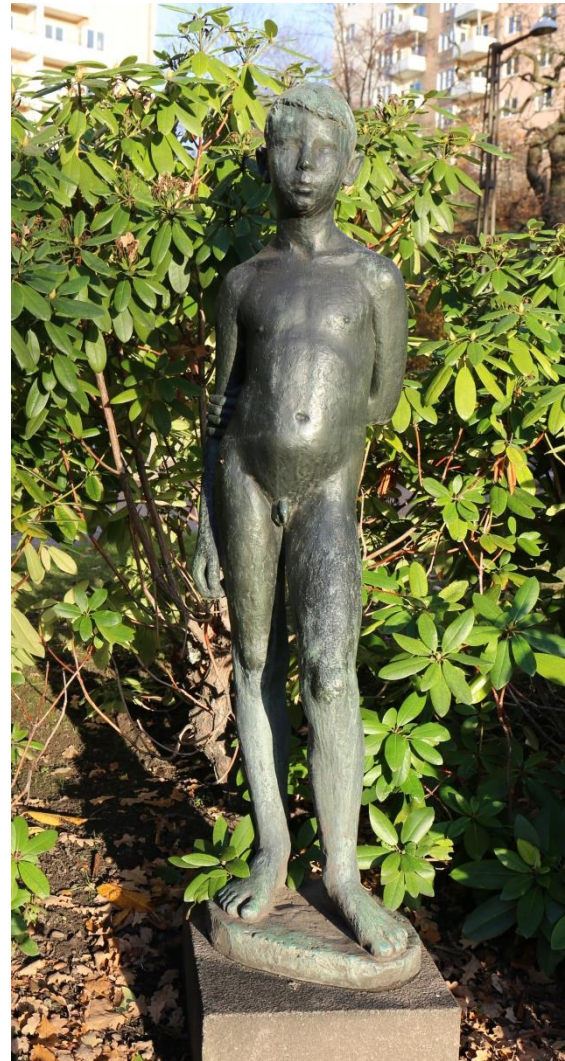
”Stående Pojke” från 1950 av Sten Erik Arvid Ericson.

En glad liten figur som är lite svår att upptäcka där mitt i bland grönskan, utförd i brons. I boken konst i Bränneriet står det att han ger sina skulpturer en realistisk utformning, en fast form och skapar dem med psykologisk inlevelse .

Sten Erik Arvid Ericson, var en svensk skulptör och konstpedagog. född 1909 i Mariefred, avled 2001 i Lovö församling.

Sten Ericson studerade vid Tekniska skolan och vid Hjorts och Möllenbergs skulpturskola 1932-1933 samt på Konsthögskolan i Stockholm 1934-1940. Han var akademistipendiat 1941, 1944 och 1946. Han studerade som stipendiat i Paris 1937 och i Rom 1947.

Bland hans offentliga verk märks förutom bronsskulpturen Stående Pojke för HSB på Reimersholme, marmorskulpturen Marianne på Statens Museum for Kunst i Köpenhamn och den 13 meter långas stuckreliefen Kring kunskapens träd på Småskollärrarinneseminariet i Skara, skulpturala verk vid S:t Görans och fd. Roslagstulls sjukhus, skulpturer i Rottneros, Linköping, Sundsvall och Blackeberg. Vid sidan av sitt eget skapande var han lärare i skulptur vid Konstfackskolan i Stockholm.

7. Vi fortsätter nu vår vandring en liten bit uppför **Vindragarvägen**, där till höger i lekparken ser vi:

”Tufsen” en lekskulptur uppsatt 1950 av Egon Möller-Nielsen

Tufsen tillkom i samarbete mellan **Egon Möller-Nielsen** och Stockholms stadsträdgårdsmästare **Holger Blom**. Det första exemplaret sattes upp i juli 1949 i Parkleken Humlan vid Karlavägen i Humlegården i Stockholm och var den första lekskulpturen i Sverige. Den har sedan inspirerat många efterföljare att göra lekskulpturer. Namnet Tufsen fick skulpturen från Egon Möller-Nielsens dotter Mona, vars smeknamn var Tufsen

Om min lekskulptur föreställer något?

Javisst, den föreställer en lekskulptur. Det vill säga, när jag gjorde den utgick jag från barnets lust att gömma sig, att rutscha ut- för och att klättra högt för att få känslan av fara. Men jag begär inte att folk ska få några speciella associationer när de tittar på den och börjar tänka på en svan eller en snäcka, men jag inte missgynnar dem att göra det om de har lust.

– Egon Möller-Nielsen i Dagens Nyheter 1964

Tufsen finns uppsatt på 9 ställen i Sverige, bl.a. Stockholm, Lund, Göteborg, Malmö och Örebro. Tufsensskulpturerna är tillverkade i stengöt, är två meter höga och väger 7 ton

Egon Möller-Nielsen, född 1915 i Köpenhamn, avled 1959 i Stockholm, var en dansk-svensk arkitekt och skulptör.

Han tog studentexamen 1934 i Köpenhamn han studerade 1934-1937 på skulptur- och arkitekturlinjen på Det Kongelige Danske Kunstakademi i Köpenhamn, arbetade på arkitektkontor i Helsingfors 1938-1939 och i Stockholm 1939-1943. under de sista två åren av sitt liv 1957-1959, var han lärare i skulptur på Konstfackskolan. Han arbetade också med scenografi och illustrerade en barnbok

8. Nu går vi vidare upp för **Vindragarvägen** till nr 4 på höger sida, vi går in bakom huset ner i slänten till höger. Där inne på den smala parkvägen i **Reimersholmsparken** hittar vi

”Minnesstenen” över Anders Reimers från 1798

rest på hans 70 års dag av goda vänner. Stenen är utförd i granit eller kalksten – uppgifterna går isär!

På minnesstenen finns följande text:

WANDRINGSMANN SKÅDA HÄR DEN
FORDNA RÅKENHOLMENS KLIPPOR TILL
BLOMSTRANDE FÄLT OCH TRÄDGÅRDAR
FÖRVANDLADE GENOM DEN FÖRTJENTE
RÅDMANNENS I STOCKHOLM HERR
ANDERS REIMERS FLIT OCH KOSTNAD
FRÅN ÅR 1784 TILL 1798 HAR HAN HÄR
ANVÄNDT LEDIGA STUNDER AT AF SJÖ
OCH BERG TILLDANA FRUKTBART LAND
IN I ÅLDERDOMENS GAGNANDE LÄRER
HAN DIG AT NYTTIG FLIT ÄR HVILA.
WÄNNER RESTE HONOM STENEN TILL
HEDRANDE ÅMINNELSE OCH STÄLLET
BLEF KALLAT REIMERSHOLM DEN 24 JUNI
1798.

Vem var då denne **Anders Reimers** som gav namn åt ön och fick detta minnesmärke uppsatt efter sig?

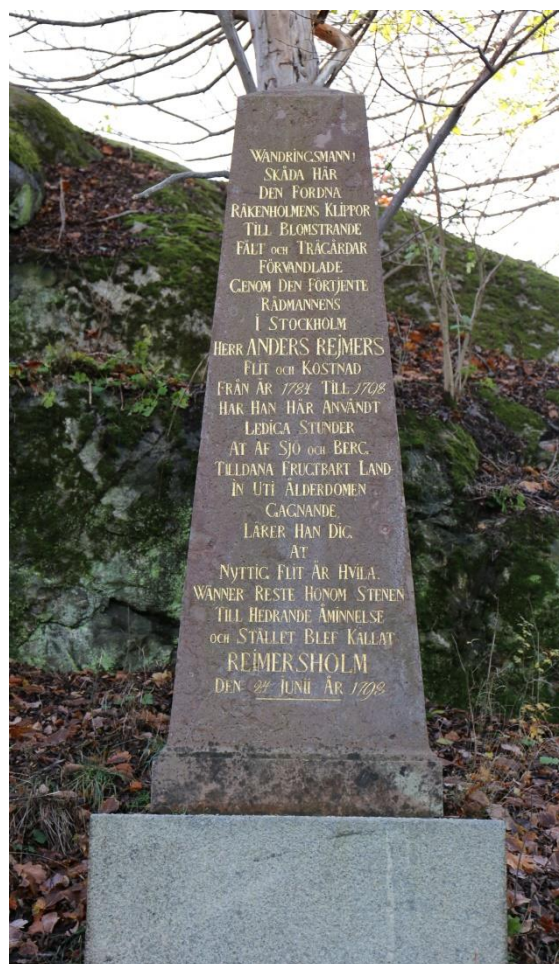
Anders Reimers, född 1727 i Norrköping; död 1816 i Stockholm.

Han kom 1744 som suttonåring till Stockholm. Där började han utbilda sig under åtta år till hattstofferare, han var kunnig i allt som hörde till herrekipering. Reimers var förmodligen en driftig person med stora kunskaper för han blev i rask följd rådmän, riksdagsman samt ledamot och direktör för ett stort antal offentliga institutioner och inrättningar. Reimers var gift två gånger och han hade nio barn i båda äktenskap, två av barnen dog dock i späda ålder och fyra senare.

Familjen Reimers är en av de svenska borgarfamiljer som i slutet av 1700-talet tjänade stora pengar på slaveriet och skapade därmed stora rikedomar, främst då brodern Lars Reimers. Anders Reimers fick också en mycket god ekonomi som direktör för spinnhuset på Långholmen. Det var främst Spinnhuset som gjorde att han senare fick råd att köpa Räkneholmen, nuvarande Reimersholme.

Anders Reimers lät bygga en mycket förnämlig Malmgård med herrgård, uthus, engelsk park och trädgård på sin ö.

Ön och gården döptes 1798 om till Reimersholme

9. Nu går vi tillbaka en bit och fortsätter parkvägen ner till sjön, promenerar utefter vattnet ut på den allra västligaste udden.

Där på långt håll ser vi det höga konstverket

”Galaxen” uppsatt 1983 av Nils Nixon

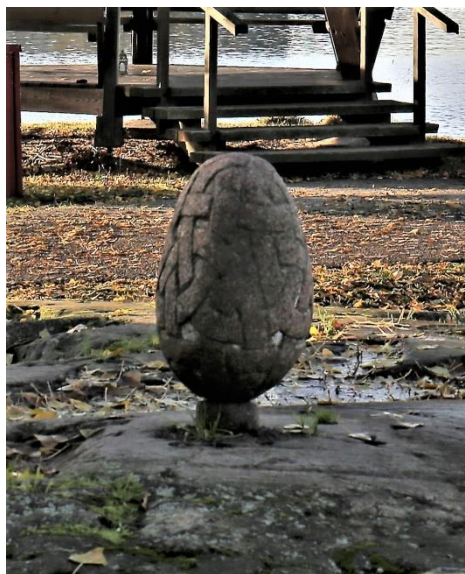
Galaxen är ett rörligt konstverk och något av ett sjömärke för Reimersholme när man kommer inifrån Mälaren med båt. Det är ett rörligt och levande konstverk där det på en mast har placerats en sfärisk form som låter sig påverkas av vinden. Den är gjord i förgylld glasfiberarmerad plast.

Nils Olof Evert "Nicke" Nixon, född 1912 i Västervik, avled 1997 i Östra Sönnarslöv, Skåne
Nils Nixon utbildade sig 1936-39 på Tekniska skolan i Stockholm. Han var 1942-46 konstruktionsritare åt Armén och utvecklade sig som målare vid sidan om. Han iscensatte Walter Dicksons Det eldröda landskapet på Dramaten 1949. Under åren 1951 till 1977 var Nils Nixon lärare i konstpsykologi vid Konstfack.

10. Vår konstvandring fortsätter nu med att vi endast vänder oss om in mot land, där ser vi nästa konstverk. Ingen vet vad det heter, eller vem som gjort det eller satt upp det.

Jag tycker att vi kallar det för **”Ägget”** för det är just vad den vackra stenen påminner om. Konstverket är 30-40 cm högt med uthugget mönster, från början var det två ägg, men det mindre blev stulet och har tyvärr inte kommit tillrätta. Vi får väl hoppas att tjuven njuter av sitt stulna konstverk som så många flanörer njöt av och saknar, så att det inte bara ligger utslängt i vattnet utanför ön.

11. Vi går nu vidare på strandpromenaden och efter ca 200m träffar vi på ett stort monument i en vacker liten park, nämligen

”Industrimonumentet Bränneriet” av Bertil Jonsson uppsatt 1980

Konstverket är tillverkat i stålplåt och består av en del från en tidigare stor stålcistern. Cisternen som tillverkades 1939 av Gävle verkstäder var bland de sista av liknande arbeten som utfördes med nitkonstruktion. Jonsson menade att cisternen var ett vackert och gediget arbete som borde bevaras, - så blev det. Industrimonumentet pryder nu parkområdet och visar på hantverkskunnande stålarbeten.

När Vin och Spritcentralen 1978 flyttade sin industriella verksamhet till Årsta och HSB startade byggnation av Brf Bränneriet, skulle de kvarvarande byggnader rivas och stålcisterner skrotas.

Dåvarande Fritidsförvaltningens konstråd (KNAP) föreslog att man skulle söka bevara en del byggnation mm till åminnelse av Reimersholms tidigare långa industriella period. Då sparades

den byggnad som nu tjänstgör som samlingslokal under namnet ”Åttingen”, murar utefter Reimersholmogatan, med en portal vid gatans slut samt utefter del av kajen. Dessutom i huvudsak det trappgavelhus som nu utgör bostadsrättsföreningen Musteriet och dessutom de kontorslokaler som nu hyrs av handikappsreörelsen.

12. Vi fortsätter promenaden utefter kajen ytterligare ett 100-tal meter och ser till vänster på en liten grässlätt

skulpturen ”Fisknät på tork” av Nils Dahlgren

Den placerades på Kajpromenaden **1990** av Brf Bränneriet. Inspirationen till skulpturen och iden inhämtade han från sin vistelse i Grekland.

Skulptören Nils Dahlgren från Nacka, född 1932 i Gävle har utbildats vid Konstfackskolan i Stockholm 1960-64

Om Nils Dahlgren kan sägas att han arbetar med organiskt formade abstrakta figurer, främst i just slipat och putsat stål. Motiven från hans verk är ofta hämtade från naturen och sedan reducerade till några få formelement. Han är såväl noggrann som en mycket hantverkskunnig konstnär.

Offentliga konstverk som kan nämnas är, **Delfiner i Kungsträdgårdens fontän 1978, samt framför allt minnesmärket över Olof Palme vid Norra Bantorget ”Mitt hjärta i Världen” från 1989**, bekostat genom en riksinsamling bland Svenska folkrörelser.

Det finns även en miniatyr av detta konstverk.

I Solna finns **”Svensk” från 1980**, han finns även representerad på ”Arkiv för dekorativ konst” i Lund

13. Nu fortsätter vi mot det sista ”konstverket

” **Vinfaten, eller Spritfaten, eller Konjaksfaten** (Det är nog mest en smaksak vad man vill kalla dem)

De stora ekfat som finns uppställda utmed Kajpromenaden överlämnades av Vin & Spritcentralen till Fritidsförvaltningens konstråd, då **Vin & Spritcentralen lämnade Reimersholme 1978**. En önskan var att, i likhet med Industrimonumentet skulle påminna om den tidigare industriella verksamheten på Reimersholme. Faten ägs och sköts av Stockholm stad och dess konstråd.

De tre jättefaten var i miserabelt skick när de för mer än ett år sedan (2016) fraktades till Beckholmen för reovering. I sitt upprustade skick har tre fjärdedelar av virket bytts ut.

I september 2017 blev det fest på Reimersholme. Då placerades äntligen de gamla faten tillbaka där de hör hemma. De har restaurerats och det har varit ett väldigt komplicerat arbete, säger **stadsmiljöchef Kenneth Kempendahl**.

Tisdagen den 12 september klockan 10.00 startade ett segelfartyg turen med tunnorna från Beckholmen och gick därefter ut mot Reimersholme för avlastning av den största tunnan. De mindre tunnorna lyftes på plats samma dag som invigningen.

Källor: Brf Bränneriet, där jag fått hjälp med lån av litteratur.

Wikipedia samt Stockholms stads hemsida

Samtliga fotografier har jag tagit själv, - fritt att kopiera o använda bilderna

